

(Ф 03.02 – 110)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

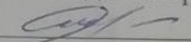
Національний авіаційний університет

Факультет економіки та бізнес-адміністрування

Кафедра економіки повітряного транспорту

УЗГОДЖЕНО

Декан Факультету економіки та
бізнес-адміністрування

 С.Смерічевський

« 12 » 04 2021 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

« 19 » 04 2021 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Стратегічні тенденції розвитку економічних процесів»

Галузь знань:

05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність

051 «Економіка»

Освітньо-наукова програма:

Економіка

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ / РГР / К	КР / КПр	Форма сем. контролю
Очна	3	90/3	13	13	-	64		-	диф.залік 3с
Заочна	3	90/3	6	4	-	80	1 д/з	-	диф.залік 3с

Індекс: НДФ-06/20-051/20– 2.2.2

СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2021

Система менеджменту якості.
Робоча програма
навчальної дисципліни
«Стратегічні тенденції розвитку економічних
процесів»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 11.01.01-01-2021

стор. 2 з 21

Робочу програму навчальної дисципліни «Стратегічні тенденції розвитку економічних процесів» розроблено на основі освітньої програми та навчальних планів № НДФ-06/20-051/20 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка», освітньо-наукова програма «Економіка» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробила:

Зав. кафедри економіки повітряного
транспорту, д.е.н., професор

О.В. Арєф'єва

професор кафедри економіки повітряного
транспорту, д.е.н., доцент

С.Т. Пілецька

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 051 «Економіка» (освітньо-наукова програма «Економіка») – кафедри економіки повітряного транспорту, протокол № 12 від 06.04.2021 р.

Завідувач кафедри

О.В. Арєф'єва

Гарант освітньо-наукової програми

О.В. Арєф'єва

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету економіки та бізнес-адміністрування, протокол № 4 від 09.04.2021 р.

Голова НМРР

А.Т. Тофанчук

УЗГОДЖЕНО
Директор Інституту новітніх
технологій і лідерства

П.В. Горінов

«15» 04 2021 р.

УЗГОДЖЕНО
Завідувач аспірантурою та
докторантурою

І.В. Жудова

«16» 04 2021 р.

Рівень документа – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Стратегічні тенденції розвитку економічних процесів»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2021
		стор. 3 з 21	

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. Пояснювальна записка.....	4
1.1. Заплановані результати.....	4
1.2. Програма навчальної дисципліни.....	7
2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	11
2.1. Структура навчальної дисципліни.....	11
2.2. Лекційні заняття, їх тематика і обсяг	12
2.3. Практичні заняття, їх тематика і обсяг	13
2.4. Самостійна (індивідуальна) робота студента, її зміст та обсяг	14
2.4.1. Домашнє завдання	14
2.4.2. Перелік питань для підготовки до заліку.....	14
3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ	16
3.1. Методи навчання	16
3.2. Рекомендована література	16
4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ	18

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Стратегічні тенденції розвитку економічних процесів»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2021
		стор. 4 з 21	

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни розробляється на основі «Методичних рекомендацій до розроблення робочої програми навчальної дисципліни», затвердженої розпорядженням від 10.07.2019 №071/роз та відповідних нормативних документів.

1. Пояснювальна записка

1.1. Заплановані результати

Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в галузі соціальних та поведінкових наук.

Метою викладання дисципліни є формування у здобувачів теоретичних знань і практичних навичок стосовно виявлення стратегічних тенденцій розвитку економічних процесів, формування вміння вибору методів прогнозування тенденцій розвитку економічних процесів; застосування інструментів щодо визначення стратегічних тенденцій розвитку економічних процесів та факторів, що на нього впливають.

Завдання вивчення навчальної дисципліни є:

- систематизувати у аспірантів систему **сучасних знань і уявлень** щодо еволюційного підходу до формування категорії «економічний розвиток», концепцій стратегічного управління та економічного розвитку, видів стратегічного управління та закономірностей розвитку економічних процесів на всіх рівнях управління держави, о проблемах оцінювання тенденцій розвитку економічних процесів та перспектив застосування наявних технологій та інструментів щодо їх стратегічного прогнозування; передумов створення валютних ринків та їх особливостей; функціонування міжнародних валютно-кредитних і фінансових організації; міжнародного поділу праці, міжнародної спеціалізації виробництва та їх видів; теоретико-методологічних основ функціонування та регулювання фондового ринку;

- розвинути у здобувача навички самостійного придбання і використання в професійній діяльності знань щодо методології оцінювання тенденцій макроекономічних показників з використанням індикаторів економічного розвитку; визначення типу економік країн, градації країн світу по рівню економічного розвитку; сутності теорій економічного циклу, видів сучасних економічних криз і циклів та особливостей антикризового регулювання в економіці України; визначення сучасних суперечностей світового господарства в контексті розвитку економічних процесів; особливостей національних інноваційних систем країн світу та джерел фінансування інноваційних процесів; основоположних економічних теорій міжнародної торгівлі та навичками оцінювання результативності зовнішньоекономічної діяльності;

– удосконалити у здобувачів навички проведення аналізу функціонування міжнародних валютно-кредитних і фінансових організацій та визначення їхнього впливу на економічні процеси; визначати рівень впливу ВЕЗ на розвиток економічних процесів; розробки ефективного механізму функціонування зовнішньоекономічних зв'язків України; застосування методології оцінювання рівня економічного розвитку; визначати тенденції макроекономічних показників з використанням індикаторів економічного розвитку; встановлювати тип економік країн за рівнем економічного розвитку; виявляти причини економічних криз і циклів; визначати риси розвитку всесвітнього господарства, сучасні протиріччя світового господарства; з'ясовувати основні тенденції розвитку інноваційних процесів в глобальному середовищі; оцінювати результативність зовнішньоекономічної діяльності; застосовувати методичний інструментарій оцінки тенденцій розвитку валютного ринку та фондового ринку; аналізувати вплив зовнішньої торгівлі на розвиток економічних процесів; демографічної структури населення; визначати основні тенденції розвитку фондового ринку; оцінювати вплив ВЕЗ на розвиток економічних процесів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні **компетентності**.

Навчально-пізнавальна компетентність. Знання і розуміння логіки використання системи сучасних методів і прийомів визначення стратегічних тенденцій розвитку економічних процесів; сприяти засвоєнню сучасної ідеології розвитку економічних процесів; сформувати логіку прийняття управлінських рішень в межах наявних і прогнозних тенденцій розвитку економічних процесів; ознайомити з сучасними концепціями стратегічного управління за для застосування для визначення тенденції розвитку світового фондового ринку.

Інформаційна компетентність. Орієнтація в прийнятті рішення щодо вирішення проблем негативних тенденцій розвитку економічних процесів при стратегічному управлінні, вміння застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення, володіти інформаційними технологіями у сфері стратегічного управління темпами розвитку економічних процесів; формування знань і навичок розробки стратегічних планів забезпечення розвитку економічних процесів; використання сайтів для збору та обробки статистичної інформації щодо розвиткових економічних процесів.

Комунікативна компетентність. Розуміти підходи і механізми стратегічного управління тенденціями розвитку економічних процесів, розробляти дії щодо забезпечення макроекономічної рівноваги в системі економічного розвитку; розвиток практичних навичок щодо прийняття обґрунтованих управлінських стратегічних рішень в сфері забезпечення

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Стратегічні тенденції розвитку економічних процесів»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2021
		стор. 6 з 21	

позитивної динаміки розвитку економічних процесів на макро-, мезо-, макрорівнями національного господарства.

Оціночна компетентність. Розуміння тенденцій функціональних областей та взаємозв'язків між процесами (виробничими, кадровими, інвестиційними, фінансовими) стратегічного управління та моделювання розвитку економічних процесів; основними елементами і принципами стратегічного управління розвитком економічних процесів; факторами зовнішнього середовища та рівнем економічного розвитку; зовнішньоторговельними аспектами зв'язків в контексті розвитку економічних процесів; циклічним характером розвитку економіки та розширенніям сегментів ринку на основі нововведень.

Контрольна компетентність. Представляти результати аналітичних досліджень щодо стратегічних тенденцій розвитку економічних процесів та їх вплив на макроекономічні показники; зовнішньоторговельних аспектів зв'язків в контексті розвитку економічних процесів; макроекономічної рівноваги в системі економічного розвитку; функціонування вільних економічних зон та їх значення для економічних процесів; моделювання тенденцій, типів та темпів розвитку економічних процесів при стратегічному управлінні.

Навчальна дисципліна «**Стратегічні тенденції розвитку економічних процесів**» посідає важливе місце серед дисциплін, що викладаються здобувачам у вищих навчальних закладах. Вона тісно пов'язана із вивченням таких курсів ОКР «Магістр», як «Управління проектами», «Стратегічне управління підприємством», «Економічне управління підприємством», «Методологія прикладних досліджень», «Комерціалізація інтелектуального бізнесу», PhD «Управління знаннями» та ін.

1.2. Програма навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Стратегічні тенденції розвитку економічних процесів», який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Модуль №1. Стратегічні тенденції розвитку економічних процесів

Тема 1. Концепції стратегічного управління

Концепції стратегічного управління. Концепція стилів організаційної поведінки І. Ансоффа та А. Чандлера. Концепція Томпсона – Стрікланда. Концепція системи збалансованих показників. Концепція конструктивного управління. Управлінський цикл і технології конструктивного стратегічного управління. Теорії стратегічного управління. «Післямодерністська»

методологія теорії стратегічного управління. Плюралізм «шкіл стратегій»: класифікації і перспективи інтеграції. Періодизації досліджень стратегій фірм: порівняння підходів. Концепція еволюції теорії стратегічного управління. Концепція стратегії і структури фірми А. Чандлера. Роботи учених Гарвардської школи бізнесу. Школа планування і її сучасна оцінка. Теорія конкурентних стратегій М. Портеру: досягнення і обмеження. Некономічні (організаційні) концепції стратегій фірм. Економічна теорія організації і стратегічне управління. Зміст і методологічні особливості ресурсної концепції. «Стратегія блакитного океану» Кіма Чана і Рене Моборна.

Тема 2. Процес стратегічного управління. Моделювання при стратегічному управлінні

Види стратегічного управління. Девіантний та превентивний характер системи управління. Управлінська ситуація. Характеристика стратегічної управлінської ситуації. Моделювання стратегічної управлінської ситуації. Оцінка ситуації і результату управлінського впливу. Фактори, що визначають розвиток стратегічної управлінської ситуації. Середовище прийняття управлінського рішення. Складові системи оцінки успішності діяльності об'єкта управління. Зовнішня середовище об'єкта управління. Взаємодія організації із зовнішнім середовищем. Модель «5 сил конкуренції». Модель системи «організація – середовище». Модель ситуаційного підходу Г. Минцберга. Внутрішня середовище. Структура внутрішнього середовища. Структура організації (по Г. Минцбергу). Дія закону стратегічності управління. Дія закону циклічності управління. Дія закону зворотного зв'язку. Повний цикл стратегічного управління. Керуючі конструкції в повному управлінському циклі. Стратегічне управління на авіапідприємствах. Особливості повного циклу стратегічного управління на авіапідприємствах.

Концептуальні моделі організації. Модель "організація - машина". Модель "природної" організації. Модель "організація - громада". Соціотехнічна модель. Інтеракціоністська модель. Інституційна модель. Конфліктна модель. Моделі процесу прийняття управлінських рішень. Економіко-математична модель визначення першочергових проблем. Основні технології прогнозування. Вишукувальне прогнозування. Нормативне прогнозування. Експертне прогнозування. Форсайт. Оцінка точності прогнозу. Основні принципи Форсайта. Ситуаційні центри. Ситуаційний підхід. Технології визначення факторів. Моделювання факторів, що визначають ситуацію. Метод сценаріїв. Актуальні проблеми моделювання при стратегічному управлінні на авіапідприємствах.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Стратегічні тенденції розвитку економічних процесів»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2021
		стор. 8 з 21	

Тема 3. Теорії економічного розвитку. Методологія оцінювання рівня економічного розвитку. Зовнішньоторговельні аспекти зв'язків в контексті розвитку економічних процесів

Сутність економічного розвитку. Еволюційний підхід до формування категорії «економічний розвиток». Відмінності між зростанням і розвитком економіки. Теорія економічного розвитку Йозефа Шумпетера. Нововведення по Шумпетеру. Циклічний характер розвитку економіки на основі нововведень. Суть динамічних змін в економіці. Підприємець - рушійна силою розвитку. Сучасна концепція управління змінами Норберта Тома. Складові регулювання і управління: економічні, технологічні, політико-правові, соціально-культурні, фізико-екологічні. Концепція економічного розвитку по Саймону Кузнецу. Роль в процесах розвитку людського капіталу. Системний підхід до процесів розвитку.

Індекс людського розвитку. ВВП на душу населення. Якість і рівень життя населення. Конкурентоспроможність економіки. Продуктивність праці і інші показники економічної ефективності. Вартість людського капіталу на душу населення, його якість і продуктивність. Місце у світовій економіці. Рівень корупції. Місце в провідних світових рейтингах. Фінансові і економічні рейтинги і оцінки провідних світових рейтингових агентств. Галузева структура економіки, доля сировинної економіки. Виробництво основних видів продукції на душу населення. Індикатор справжнього прогресу. Тенденції макроекономічних показників з використанням індикаторів економічного розвитку. Глобалізація і прискорення.

Зовнішня торгівля. Значення зовнішньої торгівлі для розвитку економіки. Теорії міжнародної торгівлі. Меркантилізм. Теорія абсолютних переваг. Теорія порівняльних переваг. Теорія розміру країни. Теорія співвідношення факторів виробництва. Теорія вирівнювання цін на фактори виробництва. «Парадокс Леонтьєва». Теорія життєвого циклу товару. Теорія подібності країн або теорія перехресного попиту. Теорія конкурентних переваг М. Портера. Показники результативності зовнішньоекономічної діяльності. Вартісний обсяг зовнішньої торгівлі. Фізичний обсяг зовнішньої торгівлі. Модель зовнішньоторговельного мультиплікатора. Платіжний баланс. Теорії регулювання платіжного балансу. Тенденції зовнішньоторговельних зв'язків та їх вплив на розвиток економічних процесів. Місце України у світовій економіці і міжнародних економічних відносинах.

Вплив глобалізації на конкурентоспроможність авіапідприємств.

Тема 4. Класифікація країн світу за рівнем економічного розвитку. Макроекономічна рівновага в системі економічного розвитку

Моделі економічного розвитку (модель Німеччини, США, Китаю, країн Південно-східної Азії, Росії, Японії і інших країн). Типи економік країн:

доіндустріальна економіка, змішана економіка, індустріальна економіка, постіндустріальна економіка, країни з економікою знань. Градація країн світу по рівню економічного розвитку: «передові економіки» або «передові країни»; розвинені країни; країни, що розвиваються; слаборозвинені країни. Класифікація країн, що розвиваються, залежно від рівня економічного розвитку: країни з високими доходами на душу населення, порівнянними з доходами в розвинених країнах; країни з середніми показниками ВВП на душу населення; бідні країни світу.

Рівноважне функціонування національної економіки. Теорія часткової рівноваги (А. Маршалл). Ринкова рівноваги в умовах недосконалої конкуренції (Дж. Робінсон і Е. Чемберлін). Відтворення і пропорційність суспільного виробництва. Концепції загальної економічної рівноваги (закон Вальраса). Класична теорія рівноваги (теорія «невидимої руки» А. Сміта). Неокласична теорія (А. Маршалл). Кейнсіанська модель рівноваги: базовий варіант. Кейнсіанська модель рівноваги: розширений варіант. Економічна рівновага і повна зайнятість. Державне регулювання макроекономіки. Класична економічна теорія. Марксистська теорія. Економічний лібералізм. Економічний дирижізм. Некейнсіанська модель. Неоконсервативна модель. Співставлення змісту понять економічної стійкості, економічного розвитку і економічної рівноваги.

Тема 5. Сучасні протиріччя світового господарства та розвиток економічних процесів. Тенденції розвитку інноваційних процесів в глобальному середовищі

Глобалізація економіки. Інтернаціоналізація виробництва і капіталу. Міждержавна міграція капіталу. Транснаціоналізація економіки. Розвиток світового фінансового ринку. Міждержавна міграція робочої сили. Глобальна конкуренція. Міжнародна економічна інфраструктура. Риси розвитку всесвітнього господарства. Протиріччя між центрами світового економічного розвитку. Протиріччя між промислово розвиненими країнами і країнам, що розвиваються. Протиріччя між промислово розвиненими країнами і країнами колишнього соціалістичного табору. Протиріччя між новими індустріальними і розвиненими країнами. Стадії процесу інтернаціоналізації. Інтернаціоналізація підприємництва. Світові фінансові потоки. Світові фінансові центри.

Особливості національних інноваційних систем провідних країн світу. Інноваційна діяльність країн, що розвиваються. Державна підтримки інноваційної діяльності. Орієнтацію національної економіки на науково-інноваційний розвиток. Пільгове оподаткування. Надання кредитів. Розвиток науково-дослідної та інноваційної інфраструктури. Інноваційного клімату. Мережа технологічних парків і бізнес-інкубаторів. Особливості інноваційної

діяльності для розвинутих країн. Космічні дослідження. Розвиток енергетичної галузі. Сфера охорони здоров'я. Біотехнологія. Інформаційні і комп'ютерні технології. Джерела фінансування інноваційних процесів. Темпи та динаміка прямих іноземних інвестицій. Вплив інноваційних процесів на економічний розвиток України. Інноваційні процеси на авіапідприємствах. Інноваційна складова потенціалу розвитку авіапідприємств в Україні.

Тема 6. Міжнародні валютні відносини в формуванні економічних процесів. Міжнародні валютно-кредитні і фінансові організації та їхній вплив на економічні процеси

Глобалізація валютних відносин. Інтернаціоналізація господарських зв'язків. Міжнародна валютна система. Валютний ринок. Передумови створення валютних ринків. Особливості валютного ринку. Механізм валютного ринку. Міжнародні, регіональні та національні валютні ринки. Організовані та неорганізовані валютні ринки. Суб'єкти ринку. Види валютних операцій, їх еволюція. Світовий кредитний, фондовий, страховий ринок. Євроринок. Фінансові інструменти світових кредитних і фондових ринків. Світовий ринок золота і операції із золотом. Особливості функціонування світового ринку золота. Фактори, що впливають на ціну золота. Ризики в міжнародних валютних, кредитних і фінансових операціях. Способи їх страхування. Міжнародна асоціація учасників валютного ринку. Світові фінансові центри. Сучасні тенденції розвитку валютного ринку.

Світова організація торгівлі. Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР, Париж). Світова організація торгівлі (СОТ). Міжнародні фінансові інститути. Паризький клуб країн-кредиторів. Лондонський клуб. Міжнародний валютний фонд. Структура органів управління. Капітал і позикові ресурси. Кредитна діяльність. Пільгова допомогу найбільш бідним країнам. Стратегія врегулювання зовнішнього боргу. Роль МВФ як кредитора. Обумовленість кредитів. Функції нагляду. Група Світового банку. Реформування Групи СБ. Європейський банк реконструкції та розвитку. Міжнародні регіональні банки розвитку. Міжнародні регіональні фінансові організації Європейського союзу. Органи управління. Банк міжнародних розрахунків. Міжнародні валютно-кредитні і фінансові організації в контексті розвитку економічних процесів.

Фінансові ресурси авіапідприємств. Вплив кредитної політики держави на розвиток авіапідприємств.

Тема 7. Тенденції розвитку світового фондового ринку. Вільні економічні зони та їх значення для економічних процесів

Етапи розвитку світового фондового ринку. Політика дерегулювання і лібералізації. Тенденції сучасного розвитку світових фондових ринків: валютний чинник в операціях світових фондових ринків; сек'ютеризація фінансових операцій з акцентом на розвиток корпоративних фінансових інструментів (акції та їх похідні); взаємозалежність національних фондових ринків; амплітуди коливань курсів цінних паперів; вплив ринку капіталів на економіку; інфраструктури фондового ринку; нормативна база регулювання операцій на фондових ринках; інфраструктури транскордонних операцій з фінансовими інструментами. «Аутсайдерська» модель контролю над капіталом. Сучасні тенденції розвитку фондового ринку.

Вільна економічна зона (ВЕЗ). Класифікація ВЕЗ. За формою організації: локальні (точкові), територіальні. За характером взаємодії з національною економікою: інтеграційні, анклавні. Класифікація ВЕЗ: за функціональною спрямованістю (класифікація в світі), за функціональною спрямованістю (класифікація в Україні). Концептуальні підходи щодо створення ВЕЗ: територіальний, режимний (функціональний). Характерні риси ВЕЗ. Порядок створення та ліквідації ВЕЗ. Правовий режим вільних економічних зон. Вимоги по розміщенню спеціальних (вільних) економічних зон. Спеціальні економічні зони та їх роль в залученні іноземних інвестицій. Міжнародний досвід їх створення ВЕЗ. Вільні економічні зони в Україні. Офшорна зона. Основні ознаки у визначенні офшорних зон. Офшорні зони й Україна. Вплив ВЕЗ на розвиток економічних процесів.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль №1 «Стратегічні тенденції розвитку економічних процесів»									
1.1	Концепції стратегічного управління	1 семестр				1 семестр			
		12	2	2	8	11	1		10
1.2	Процес стратегічного управління. Моделювання при стратегічному управлінні	12	2	2	8	12	1	1	10

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Стратегічні тенденції розвитку економічних процесів»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2021
		стор. 12 з 21	

1.3	Теорії економічного розвитку. Методологія оцінювання рівня економічного розвитку. Зовнішньоторговельні аспекти зв'язків в контексті розвитку економічних процесів	12	2	2	8	10	1	1	8
1.4	Класифікація країн світу за рівнем економічного розвитку. Макроекономічна рівновага в системі економічного розвитку	11	2	2	7	9	1		8
1.5	Сучасні протиріччя світового господарства та розвиток економічних процесів. Тенденції розвитку інноваційних процесів в глобальному середовищі	9	2	-	7	11			10
1.6	Міжнародні валютні відносини в формуванні економічних процесів. Міжнародні валютно-кредитні і фінансові організації та їхній вплив на економічні процеси.	11	2	2	7	9		1	8
1.7	Тенденції розвитку світового фондового ринку. Вільні економічні зони та їх значення для економічних процесів	10	1	2	7	9	1		8
1.8	Виконання домашнього завдання	8			8	8			8
1.9	Модульна контрольна робота №1	5		1	4				
1.10	Підсумкова семестрова контрольна робота					11		1	10
Усього за модулем №1		90	13	13	64	90	6	4	80
Усього за навчальною дисципліною		90	13	13	64	90	6	4	80

2.2. Лекційні заняття, їх тематика і обсяг

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)			
		Денна форма навчання		Заочна форма навчання	
		Лекції	СРС	Лекції	СРС
1	2	3	4	5	6
1.1	Концепції стратегічного управління	1 семестр		1 семестр	
		2	3	1	5
1.2	Процес стратегічного управління. Моделювання при стратегічному управлінні	2	3	1	5
1.3	Теорії економічного розвитку. Методологія оцінювання рівня економічного розвитку. Зовнішньоторговельні аспекти зв'язків в	2	3	1	5

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Стратегічні тенденції розвитку економічних процесів»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2021
		стор. 13 з 21	

1	2	3	4	5	6
	контексті розвитку економічних процесів				
1.4	Класифікація країн світу за рівнем економічного розвитку. Макроекономічна рівновага в системі економічного розвитку	2	3	1	5
1.5	Сучасні протиріччя світового господарства та розвиток економічних процесів. Тенденції розвитку інноваційних процесів в глобальному середовищі	2	3	1	4
1.6	Міжнародні валютні відносини в формуванні економічних процесів. Міжнародні валютно-кредитні і фінансові організації та їхній вплив на економічні процеси.	2	3		4
1.7	Тенденції розвитку світового фондового ринку. Вільні економічні зони та їх значення для економічних процесів	1	3	1	4
Усього за модулем №1		13	21	6	31
Усього за навчальною дисципліною		13	21	6	31

2.3. Практичні заняття, їх тематика і обсяг

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)			
		Денна форма навчання		Заочна форма навчання	
		Практ. заняття	СРС	Практ. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6
1.1	Концепції стратегічного управління	1 семестр		1 семестр	
		2	5		5
1.2	Процес стратегічного управління. Моделювання при стратегічному управлінні	2	5	1	5
1.3	Теорії економічного розвитку. Методологія оцінювання рівня економічного розвитку. Зовнішньоторговельні аспекти зв'язків в контексті розвитку економічних процесів	2	5	1	5
1.4	Класифікація країн світу за рівнем економічного розвитку. Макроекономічна рівновага в системі економічного розвитку	2	4		4
1.5	Сучасні протиріччя світового господарства та розвиток економічних процесів. Тенденції розвитку інноваційних процесів в глобальному середовищі	–	4		4
1.6	Міжнародні валютні відносини в формуванні економічних процесів. Міжнародні валютно-кредитні і фінансові організації та їхній вплив на економічні процеси.	2	4	1	4
1.7	Тенденції розвитку світового фондового ринку. Вільні економічні зони та їх значення	2	4		4

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Стратегічні тенденції розвитку економічних процесів»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2021
		стор. 14 з 21	

1	2	3	4	5	6
	для економічних процесів				
1.8	Модульна контрольна робота №1	1	4		
1.9	Підсумкова семестрова контрольна робота			1	10
	Усього за модулем №1	13	31	4	41
	Усього за навчальною дисципліною	13	31	4	41

2.4. Самостійна (індивідуальна) робота студента, її зміст та обсяг

№ п/п	Зміст самостійної роботи студента	Обсяг СРС (годин)	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	21	31
2.	Підготовка до практичних занять	39	31
3.	Підготовка до модульної контрольної роботи	4	-
4.	Виконання домашнього завдання, контрольної (домашньої) роботи.	8	8
5	Підсумкова семестрова контрольна робота	-	10
Усього за навчальною дисципліною		64	80

2.4.1. Домашнє завдання

Домашнє завдання (ДЗ) з дисципліни виконується з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь, набутих студентом у процесі засвоєння навчального матеріалу дисципліни.

Завдання ДЗ полягає у вивченні стратегічних тенденцій розвитку економічних процесів. Виконання, оформлення та захист ДЗ здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій. Час, потрібний для виконання ДЗ – до 8 годин самостійної роботи.

2.4.2. Перелік питань для підготовки до заліку

1. Концепції стратегічного управління.
2. Види стратегічного управління
3. Характеристика стратегічної управлінської ситуації. Моделювання стратегічної управлінської ситуації
4. Оцінка ситуації і результату управлінського впливу
5. Концептуальні моделі організації.
6. Сутність економічного розвитку. Еволюційний підхід до формування категорії «економічний розвиток»
7. Індекс людського розвитку. ВВП на душу населення. Якість і рівень життя населення
8. Конкурентоспроможність економіки. Продуктивність праці і інші показники економічної ефективності

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Стратегічні тенденції розвитку економічних процесів»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2021
		стор. 15 з 21	

9. Вартість людського капіталу на душу населення, його якість і продуктивність

10. Галузева структура економіки, доля сировинної економіки. Виробництво основних видів продукції на душу населення

11. Тенденцій макроекономічних показників з використанням індикаторів економічного розвитку

12. Показники результативності зовнішньоекономічної діяльності

13. Місце України у світовій економіці і міжнародних економічних відносинах.

14. Моделі економічного розвитку (модель Німеччини, США, Китаю, країн Південно-східної Азії, Росії, Японії і інших країн)

15. Типи економік країн: доіндустріальна економіка, змішана економіка, індустріальна економіка, постіндустріальна економіка, країни з економікою знань

16. Градація країн світу по рівню економічного розвитку: «передові економіки» або «передові країни»; розвинені країни; країни, що розвиваються; слаборозвинені країни

17. Рівноважне функціонування національної економіки

18. Глобалізація економіки. Інтернаціоналізація виробництва і капіталу

19. Особливості національних інноваційних систем провідних країн світу

20. Інноваційна діяльність країн, що розвиваються

21. Джерела фінансування інноваційних процесів. Темпи та динаміка прямих іноземних інвестицій. Вплив інноваційних процесів на економічний розвиток України.

23. Глобалізація валютних відносин. Інтернаціоналізація господарських зв'язків. Міжнародна асоціація учасників валютного ринку

24. Світові фінансові центри. Сучасні тенденції розвитку валютного ринку

25. Міжнародні валютно-кредитні і фінансові організації в контексті розвитку економічних процесів.

26. Етапи розвитку світового фондового ринку. Політика дерегулювання і лібералізації

27. Тенденції сучасного розвитку світових фондових ринків: валютний чинник в операціях світових фондових ринків; сек'ютеризація фінансових операцій з акцентом на розвиток корпоративних фінансових інструментів (акції та їх похідні)

28. Сучасні тенденції розвитку фондового ринку

29. Вільна економічна зона (ВЕЗ)

30. Правовий режим вільних економічних зон

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Стратегічні тенденції розвитку економічних процесів»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2021
			стор. 16 з 21

31. Вільні економічні зони в Україні. Офшорна зона. Основні ознаки у визначенні офшорних зон. Офшорні зони й Україна

32. Вплив БЕЗ на розвиток економічних процесів

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод;
- метод проблемного викладу;
- репродуктивний метод;
- дослідницький метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, демонстрацій, самостійному вирішенні задач, роботі з навчальною літературою, аналізі та вирішенні задач з організаційної поведінки та крос-культурного управління.

3.2. Рекомендована література

3.2.1. Андрющенко А.М., Бурляй А.П., Костюк В.С., Кримковський Р. Б. Економічна теорія: навчальний посібник/ МОН. – Київ: Центр учбової літератури, 2009. – 518 с.

3.2.2. Василенко В.О., Ткаченко Т.І. Стратегічне управління підприємством: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ Василенко В.О., ред.; МОН – 2-ге вид., випр. і доп. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 399 с.

3.2.3. Князь С. В., Георгіаді Н. Г., Князь О. В., Дзюбіна К. О., Григор'єв О. Ю., Лакіза В. В. Міжнародні фінанси: навчальний посібник/ МОН МС України, Національний університет "Львівська політехніка" ; Кузьмін О. Є., ред. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2013. – 364 с.

3.2.4. Козик В.В., Панкова Л.А., Даниленко Н.Б. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник. – 5-е вид., стер. – Київ: Знання, 2004. – 407 с.

3.2.5. Копійка В.В., Шинкаренко Т.І., Миронова М.А. Європейський Союз на сучасному етапі. Структурні зміни та стратегія розвитку. – Київ: Знання, 2010. – 96 с.– (Бібліотечка товариства "Знання". Серія "Міжнародна")

3.2.6. Лагутін В.Д., Пронкіна Л.І. Макроекономіка: навчальний посібник/ МОН МС України, Київський національний торговельно-економічний університет. – Київ, 2012. – 268 с.

3.2.7. Політологія: практикум для студентів напрямів підготовки 6.030503 "Міжнародна економіка", 6.030504 "Економіка підприємництва",

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Стратегічні тенденції розвитку економічних процесів»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2021
		стор. 17 з 21	

6.030507 "Маркетинг", 6.030508 "Фінанси і кредит"/ МОН України, Національний авіаційний університет ; Гурицька М. С., Тімкін І. Ф., Куліченко В. В., Новікова Н. Є., уклад. – Київ: НАУ, 2015. – 52 с.– Електронна мультимедійна бібліотека

3.2.8. Скібіцький О. М., Матвєєв В. В., Щелкунов В. І., Подреза С. М. Стратегічне управління корпораціями: навчальний посібник/ МОН України, Національний авіаційний університет. – Київ: Центр учбової літератури, 2016. – 480 с.

Допоміжна література

3.2.9. Ареф'єва О.В. Стійкий розвиток підприємств у міжнародному економічному просторі: Монографія. За редакцією Ареф'євої О.В. К:НАУ, 2018. 260 с.

3.2.10. Ареф'єва О.В., Пілецька С.Т., Резніченко Д.С. Стратегічне управління потенціалом інноваційного підприємства. Інноваційні платформи управління економічними процесами в умовах цифровізації економіки: кол. моногр. За ред. д.е.н., проф. Прохорової В.В. Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2020. 293 с.

3.2.11. Ареф'єва О., Побережна З. Закономірності інтелектуалізації управління підприємством на основі розвитку бізнес-моделей. Проблеми Економіки. 2019. № 4 (42). С. 111–119.

3.2.12. Довбня С. Б. Еволюція стратегічного управління підприємством в контексті розвитку маркетингових концепцій [Електронний ресурс] / С. Б. Довбня, О. О. Письменна // Проблеми економіки та політичної економії. - 2017. - № 1. - С. 115-128. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/perp_2017_1_8

3.2.13. Пілецька С.Т. Методика комплексної оцінки антикризового потенціалу підприємства / С. Т. Пілецька, Т. Ю. Коритько // Економіка промисловості. – 2019. – №3(83). – С. 76 – 92.

3.2.14. Пілецька С.Т., Ткаченко Є.В. Формування стратегії інноваційного розвитку підприємства «Економічні студії» Випуск 1 (27) березень 2020 р. С.146 – 151.

3.2.15. Романенко О. О. Еволюція підходів до стратегічного управління розвитком підприємства [Електронний ресурс] / О. О. Романенко // Управління розвитком : зб. наук. пр. / Харків. нац. екон. ун-т ім. Семена Кузнеця. – Харків, 2016. - № 4. - С. 117–123. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2016_4_19

3.2.16. Тертичка В.В. Стратегічне управління : підручник / Валерій Тертичка. - Київ : “К.І.С.”, 2017. - 932 с.

3.2.17. Kwilinski, A., & Kuzior, A. (2020). Cognitive technologies in the management and formation of directions of the priority development of industrial

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Стратегічні тенденції розвитку економічних процесів»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2021
		стор. 18 з 21	

enterprises. Management Systems in Production Engineering, 28(2), 133-138.
<https://doi.org/10.2478/mspe-2020-0020>

3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті

3.3.1. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу:
<http://www.portal.rada.gov.ua>

3.3.2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. –
Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

3.3.3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

3.3.4. Методичні розробки кафедри (в електронному вигляді).

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Вид навчальної роботи	Модуль №1	
	1 семестр	1 семестр
Виконання завдань на практичних заняттях	106×4=40	106×2=20
Виконання та захист домашнього завдання	20	20
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>31 бал</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	-
<i>Підсумкова семестрова контрольна робота</i>		40
Усього за модулем №1	80	80
Семестровий диференційований залік	20	20
Усього за дисципліною	100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються здобувачу, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (табл. 4.2).

Залікова рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Стратегічні тенденції розвитку економічних процесів»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2021
		стор. 19 з 21	

Таблиця 4.2

Відповідність рейтингових оцінок за окремі види навчальної роботи в балах оцінкам за національною шкалою

Рейтингова оцінка в балах				Оцінка за національною шкалою
Виконання завдань на практичних заняттях	Виконання та захист домашнього завдання, семестровий диференціальний залік	Виконання модульної роботи	Підсумкова семестрова контрольна робота	
9-10	18-20	18-20	36-40	Відмінно
8	15-17	15-17	30-35	Добре
6-7	12-14	12-14	24-29	Задовільно
менше 6	менше 12	менше 12	менше 24	Незадовільно

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума поточної та контрольної модульних рейтингових оцінок становить підсумкову модульну рейтингову оцінку (табл.4.3), яка в балах та за національною шкалою заноситься до відомості модульного контролю.

Таблиця 4.3

Відповідність підсумкових модульних рейтингових оцінок в балах оцінкам за національною шкалою

Модуль №1	Залік	Оцінка за національною шкалою
Денна форма навчання	Заочна форма навчання	
72-80	18-20	Відмінно
60-71	15-17	Добре
48-59	12-14	Задовільно
менше 48	менше 12	Незадовільно

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Стратегічні тенденції розвитку економічних процесів»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2021
		стор. 20 з 21	

Таблиця 4.4

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента.

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка заноситься до залікової книжки та навчальної картки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до академічної довідки про виконання освітньо-наукової програми.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Стратегічні тенденції розвитку економічних процесів»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2021
		стор. 21 з 21	

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміни	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				